

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 42.

Sreda 22. maja 1929.

Leto IV.

Katoliška akcija.

O katoliški akciji je najprej obširno poročal mesečnik »Čas«, ki je glasilo »Leonove družbe« v Ljubljani. Pozneje so pričeli razmotrivati o »novi« akciji tudi drugi, zlasti klerikalni listi.

Katoliška akcija je poživljeno gibanje cerkve, ki ima namen posezati s svojim delovanjem v vse javno življenje, družabne in gospodarske zadeve, da spravi vanje svojega duha. V celoti je ta akcija torej politična, tembolj politična, ker izrecno poudarja, da ima namen vplivati na razvoj človeške družbe v svojem smislu.

Ako bi bila akcija namenjena le verstvi, etični vzgoji in načelu ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, potem bi zadoščalo, če bi imela akcija namen vzgojiti človeštvo v tej etiki in v svoji veri.

Kakor pa vemo, je katoliška akcija osnovana na hierarhični podlagi, to je, voditelje in predstojnike akcije imenuje cerkvena oblast in ti šele vabijo razne zastopnike bratovščin, društev, korporacij sploh, da potem tvorijo v organizacijah celice ter zastopajo v njih namene akcije. Ta celična organizacija je podobna tajni diplomaciji, ki tudi sklepa za hrbtno državljani razne pogodbe s sosednimi državami ali pa proti njim. Celično organizacijo mora delavstvo zavračati že zaradi tega, ker ruši nje ideologijo in organizacijsko disciplino.

Taka organizacija ni demokratična, ker ima značaj rovarstva proti samoraslim idejam in svetovnemu naziranju.

Sploh pa ni nič novega, da smatra katoliška cerkev socializem za krivoverstvo. Pred tridesetimi leti je vodila hud boj proti socialističnemu svetovnemu naziranju in do danes socializma, kljub temu, da je znanstveno utemeljen, cerkev še ne priznava.

Najbolj značilno je v tem pogledu, ker se akcija vrti tudi v gospodarska vprašanja, da rimsko pravo prepoveduje, jemati obresti od izposojenega denarja ter izkoriščanje sploh. Enako je prepovedano tudi ponarejanje življenskih potrebščin, kakor je na primer to storila neka vinarska zadruga, ko je napravljala muškatalca iz bezgovih jagod in sladkorja.

Izkoriščanje delovnih slojev, kakor tudi goljufija na omenjeni način, so izrodki kapitalističnega sistema. Iz teh razlogov se bore delovni sloji na podlagi znanstvenega socializma za preosnovo današnje družbe v pravično družbo. Rimske norme pa pravijo, da o tem ne sme biti govora.

To nam dokazuje, da katoliška akcija ni namenjena le duhovnim nalogam, marveč, da hoče služiti še dalje tistim namenom, katerim je služila v srednjem veku pa do danes, edino s to razliko, da izbira danes, ko ni več fevdalnih razmer, drugačne metode. V srednjem veku je odločal meč, danes odloča kapital; v srednjem veku je odločal teror, danes odločata vabljiva beseda — obljuba in izstradanje.

Socialne in družabne razmere so drugačne, zato morajo metode vzdrževanja konservativnosti biti drugačne.

Naše gospodarstvo in socialna politika.

Glavne panoge gospodarstva.

Že takoj prvi dan, ko so stopili v veljavo razni zakoni socialno-politične vsebine, so naleteli na odpor takozvanih gospodarskih krogov. Največkrat so utemeljevali in še utemeljujejo svoje postopanje z občo gospodarsko krizo. To je splošna trditve brez tehničnih dokazov.

Ako hočemo ugotoviti položaj našega gospodarstva, ga moramo razdeliti na posamezne sestavne panoge, sicer pridemo le do motne in zabrisane slike.

Glavni sestavni deli našega gospodarstva so: poljedelstvo, obrt in industrija. Pri poljedelstvu pridejo v poštev veliki in mali posestniki ter najemniki.

Pri obrti in industriji razlikujemo: male obrtnike, trgovce, industrije, velike trgovce in banke.

Pri tem pa ne smemo pustiti iz vida položaje širokih mas konzumentov, katere tvorijo uradniki, nameščenci in delavci.

Resnica je, da zavisi kolikor toliko vsaka gospodarska panoga od druge, vendar pa je pri vseh velika razlika, vsled česar ne zadene morebitna gospodarska kriza vseh enako. Nasprotno ene panoge lahko občutno zadene, dočim drugim zelo koristi. Ako pa hočemo izlečiti bolehaloči organizem, moramo preiskati, katere rane so najhujše in potrebujejo najprvo zdravljenja v interesu družbe in države.

Poljedelstvo.

Brez dvoma je najvažnejši za naše gospodarstvo položaj poljedelstva. Kmečko prebivalstvo tvori najvišji procent državljanov, a kmetijski produkti pa 45,36 procent celotne proizvodnje. Rudarstvo, gozdarstvo, hišne industrije in ribolov so izvezeti. Poljedelstvo pride torej v poštev kot producent, predvsem pa konzument. Od kupne moči poljedelskega prebivalstva zavisi v prvi vrsti tisti del industrije, ki proizvaja za domači trg, to je mala obrt in trgovina na drobno.

Razvoj našega poljedelstva ni šel v smeri naraščanja, ampak padanja. Obsejana je bila sicer vedno večja površina, toda pridelke je bil manjši. Vzrok so vremenske neizdatke. Glavni udarec je pa dobilo poljedelstvo s padcem cen na svetovnem trgu leta 1925. Cene poljedelskih proizvodov so se zniževale na svetovnem tržišču tudi

še leta 1926. in deloma 1927. Isto je bilo pri živini. Leta 1923. je bila povprečna cena za izvoženo žival 263 Din, leta 1924. 263 Din, leta 1925. 194 Din, leta 1926. 150 Din, leta 1927. 135 Din. V letih 1926. in 1927. je bil zelo velik izvoz, zlasti svinj, toda izkupiček je bil veliko manjši.

Vse te okolnosti so povzročile manjšo kupno moč poljedelskega prebivalstva, male kmete in batarje pa so poglale na delovni trg. Slaba leta v poljedelstvu so prizadela v prvi vrsti ljudi, kojih eksistenca zavisi od dohodkov njihovega dela in one obrti, ki so v neposrednem stiku s prebivalstvom, dočim so pa veliki industriji koristile. Deloma so jim dovajale cenene delovne moči, deloma pa cenejšo sirovino, ki se dobivajo iz poljedelstva: žito, meso, kože itd. Radi slabih letin tudi veleposredstva niso trpela, ker so dobila nadoknado v cenejših delavcih. Istotako jim je koristil nenaden dvig cen v letu 1928.

Iz navedenega sledi, da ne more biti govora o splošni gospodarski krizi, marveč še celo o dvigu nekaterih panog industrije radi neugodnih razmer poljedelstva.

Industrija.

K industriji prištevamo tudi obrt. O tej pa na žalost ni nikakih zanesljivih podatkov, razen, koliko je takih podjetij v naši državi. O njej moremo sklepati le to, da se je njen položaj precej poslabšal vsled slabe kupne moči uradništva, nameščencev in delavcev. Gotovo je, da je to dejstvo slabše uničilo ter jih poglalo med odvisne sloje. Pa tudi to je gotovo, da ni bil povod njihovega propada prekratek delovni čas. Takih obratov ne bi rešil niti 15 urni delavnik.

S sigurnostjo pa moremo zasledovati dva važna faktorja v industriji: bančni in industrijski kapital. Za prvega lahko z vso sigurnostjo trdimo, da ni bil popolnoma nič prizadet od raznih gospodarskih kriz. Njegova obrestna mera je še vedno 15%, torej trikrat do štirikrat višja, kakor v drugih delih. Če bi kdo hotel govoriti o faktorjih, ki obremenjujejo naše gospodarstvo, potem bi moral pokazati v prvi vrsti na njegovega največjega sovražnika — na oduševstvo v obliki visokih obrestí.

Stanje bančnega kapitala je sledeče:

Leto Last. sredstva Tek. računi Vloge v milijonih dinarjev

1923	1924	1925	1926	1927
3581	4652	5832	6839	7134

Pri tem pa ni všteto denarno stanje narodne banke, državne hipotekarne banke in poštne hranilnice.

Nadaljni dokaz, da ni industrija kot celota nazadovala, ampak napredovala, dokazuje tudi povečanje števila delavcev. Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu se je kretalo povprečno število zavarovancev tako-le:

1923	1924	1925	1926	1927
354.257	459.312	470.491	473.506	509.172

Da je industrija v splošnem rasla, dokazuje tudi uvoz strojev. V našo državo je bilo uvoženih strojev:

Leta	kg	vrednost Din
1920	13.677.552	84.718.670
1921	35.891.822	248.156.656
1922	39.399.623	432.359.104
1923	33.307.603	510.093.815
1924	21.567.522	491.547.615
1925	29.767.647	630.947.754
1926	31.042.748	661.471.808
1927	25.488.588	612.793.333

Pri uvozu strojev se ne sme upoštevati toliko teža, kakor pa izdelek za stroje. Ti pa nudijo dovolj nazorno sliko.

V izpolnitvev slike položaja splošnega gospodarstva pa ne smemo izpustiti iz vida treh faktorjev, ki zlasti ugodno vplivajo na razvoj in prospeh industrije. — 1. Umetno dviganje cen potom zaščitne carinske politike. Radi tega so vsi industrijski proizvodi, izvzemši moke, cementa in lesa, pri nas znatno dražji, kakor v drugih državah. Razmerje cene pri nas in drugod je kakor 100 : 43,50, sladkorja kakor 100 : 62,50.

Problemi.

Vsaka politika, izključno politična (ki je pravzaprav ni), mora sloveti na pozitivnih problemih. Imeti maro cilj, ki ga hoče doseči. To velja za takozvano upravno politiko, za gospodarsko politiko, za socialno politiko itd. Miselnost z določenim ciljem je politika, ki je lahko organizirana ali pa tudi ne. Organizirana miselnost je politična, socialna ali gospodarska stranka, ki se v svoji notranjosti izpopolnjuje, hodi po poti razuma k svojemu cilju. Neorganizirana miselnost pa združuje kakor negovana rastlina ter ustvarja anarhijo, propad vseh dobrih kalí v človeškemu preporodu. Brez organizacije duha, si se bistvi na pozitivnih problemih, ni onega napredka, po katerem naravno hrepeni človeški rod.

Vzemimo socialno-politična vprašanja. Nihče ne more trditi, da socialno-politična vprašanja pri nas niso enako važna kakor drugod. Morda še bolj, ker je meščanstvo za ta vprašanja mnogo bolj nedostopno kakor drugod. Po vsej državi imamo bančne karte, industrijske zveze,

2. Porast storitve posameznega delavca. Vse to pride v korist podjetnika, ker so šle mezde vkljub temu navzdol, mesto navzgor. Tako je rudar nakopal leta 1920. 99,2 tone premoga, leta 1927. pa 159,8 tone. Papirna industrija istotako izkazuje ogromen dvig storitve, ki je narasla v letih 1926. in 1928. od 20.562 na 22.961 kg.

Ta napredek bi bil še veliko večji, če bi uporabljala naša industrija le moderne stroje. Dokazano pa je, da se uvažajo iz inozemstva stroji, ki se jih tam ne more uporabljati, ker so zastareli, dočim se pri nas z njimi dela in proizvaja ter dela velike dobičke pod varstvom zaščitne carine in nizkih mezd. Tako je preneslo neko tekstilno podjetje v Poljski stare stroje v bližino Zagreba in z njimi otvorilo novo dobičkanosno podjetje. V tem podjetju zaslužijo ubogi delavci pri polnem 8 urnem delu na dan navadno izpod 10 dinarjev.

3. S tem smo prešli pa na tretjo ugodnost, ki jo ima naša industrija: na obči padec delavskih mezd. V tem cilju je pričela pritegovati industrija v delo vedno več otrok in žena. Diferenca med mezdami, ki bi jih morala plačati odraslim delavcem in med mezdami, ki jih plača ženskim delovnim silam ter mladostnim gre v milijarde.

Povrhu uživa industrija še velike ugodnosti z ozirom na javne dajatve. Pri mezdah podatkih plačujejo nameščenci in delavci štirikrat več davkov sorazmerno svojim dohodkom, kakor industrija. Pri nas v Sloveniji je bila pred vojno višje obdavčena, kakor pa sedaj.

Vse to dokazuje, da je prizadela gospodarska kriza najmanj industrijo. Kjer jo je pa zadela, je skušala prevladati bremena na druge, predvsem na delavstvo in nameščence.

Vse to pa tudi dokazuje, da je odpor proti socialni politiki z izgovorom na občo gospodarsko krizo neosnovan in da izvira povsem iz neprijateljskega razpoloženja napram delavstvu in njegovim pravicam.

obrtne zveze, ki odločno pobijajo vse socialno-politične probleme, ki bi izvedeni, kaj zalegli. To je ena miselnost.

Na drugi strani pa imamo tovarniške, obrtne in poljske delavce, nameščence in celo kopo malih kmetov, ki vedo in čutijo socialni ali gospodarski pritisk od one strani. Problem te strani je, da si izboljša svoj socialni položaj. Pravico ima tudi ta del državljanov, da svojo miselnost organizira, kakor je organizirana ona, ker drugače prihajajo veliko bolj v poštev interesi dobro situiranih državljanov, socialno tlačeni, po gospodarskih razmerah bedi in smrti izročeni delavci in njih družine pa ne.

Resna miselnost je problem; zato resna miselnost potrebuje organizacijo, s katero uveljavlja svoje boljše socialno stališče. To zahteva narava človeške družbe.

Seveda ne maramo nič slišati o bivših meščanskih strankah, ki so bile brez miselnosti in zato tudi brez problemov.

Borba

za Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Po razpustu Podpornega društva so pričele izhajati v ljubljanskih listih novice in članki, ki odkrivajo ozadje boja za to društvo iz časov pred in po razpustu. Mi smo si o načrtih gospodov, ki bi se radi polastili tega delavskega premoženja, zbranega s trudom in požrtvovalnostjo delavcev v dolgi dobi 35. let, že popolnoma na jasnem.

V pomirjenju in informaciji članov delavcev pa sporočamo, da je odbor društva sklenil soglasno, vložiti proti razpustu pritožbo na ministrstvo notranjih del. Veliki župan je dal odboru društva za to pritožbo zakoniti rok 60 dni in bo pritožba v tem roku tudi vložena.

Poskrbljeno pa je tudi, da društveno premoženje ne bo prišlo v roke onim gospodom, ki pošiljajo v časopise gori omenjene novice in neresnične članke. Pri tem naporu tudi pomoč prijaznega gospoda s Slomškovega trga ne bo zalegla. O usodi premoženja bo končno odločalo sodišče, ki bo moralo rešiti tudi razna druga važna vprašanja tega društva, zvezana z razpustom. Gre za čisto gospodarsko institucijo in civilno-pravno razmerje, ki ni tako enostavno, kakor si morda marsikdo domišlja. Če pa bo kdo neupravičeno v tem času do končne ureditve deloval v škodo društva in članov, bo seveda tudi dajal odgovor in nosil posledice pred civilnim sodiščem. Delavstvo naj torej ohrani mirno kri in tudi vsak na druge vpliva pomirjevalno.

Nevarnost zahteve po reviziji mirovnih pogodb.

Madžarska še vedno trpi na megalomaniji. Državne meje so preozke, zato so hoteli Madžari pozvati Habsburžane na madžarski prestol, da bi z njihovo pomočjo ustvarili mogočno podonavsko državo. Med takimi poizkusi je bil poklic bivšega cesarja Karla, ki so ga potem odtirali v pregnanstvo na otok Madeira, kjer je umrl. Z ozirom na odpor proti Habsburžanom so začeli Madžari propagando za revizijo mirovnih pogodb. K tej propagandi piše Hermann Wendel v berlinskem »Vorwärtsu« med drugim:

Istega dne, ko bi ogrski kraljevski pristaši dosegli svoj cilj, bi, kakor takrat ob Karlovem puču, nastopila Mala antanta, ne le v obrambo svojega nacionalnega, nego tudi političnega in socialnega reda v po-vojni južni Evropi. Čehoslovaška kakor tudi Maniuvova Rumunija je demokratična država in tudi v Jugoslaviji vlada demokracija, ki je le začasno ukinjena po diktaturi. Na Ogrskem pa imajo slej ko prej magnati in Gentry (cerkvena in druga veleposest) oblast v rokah in narod je brez pravic kakor je bil prej.

Revizija trianonske mirovne pogodbe bi pomenila z ozirom na gospodujočo plast na Ogrskem neob-

zirno agrarno protirevolucijo. Dočim je bila zemljiška veleposest v drugih nasledstvenih državah dodeljena več ali manj kmetom, je ostala Ogrska do danes dežela latifundij (zemljiškega veleposestva). Kakor dokazuje tožba madžarskih veleposestnikov proti razlastitvi in razdelitvi zemlje v Rumuniji in na Čehoslovaškem pri zvezi narodov, bi povečanje ogrskih mej, ob današnji vladni obliki ne pomenilo nič drugega, kakor da latifundije nastopajo, da zopet požro osvobojeno zemljo. Magnatom in gentryjem se je posrečilo zbuditi med narodom živalne demonstracije za revizijo. Roko v roki hodijo z njimi nacionalistična udruženja ter pripravljajo narod vojaško in duhovno na bližajočo se vojno, zakaj pravijo sicer, da »zahteva-jemo revizijo, v resnici pa mislijo na revanžo«. Wendel pozdravlja, da so se socialni demokrati izrekli proti pristopu k revizijski ligi.

Besede H. Wendla so tem pomembnejše, ker je Mala antanta, ki je imela te dni svojo konferenco v Beogradu, nedvomno razpravljala tudi o tem vprašanju.

Delavstvo pa vojne ne potrebuje in ne želi.

Angleške volitve pred durmi

Pri angleških volitvah prihajajo v poštev dejansko tri stranke. Delavska stranka, liberalna in konservativna. Volilnih okrožij ima Anglija 594. Voliti pa ima 615 poslancev za spodnjo zbornico. Vsak volilni okraj voli enega poslanca, 21 poslancev pa določijo vseučilišča in znanstvene družbe. Pri sedanjih volitvah je postavljanih okoli 1800 kandidatov, dočim jih je bilo še leta 1924. le okoli 1400.

Volilna agitacija na Angleškem je precej drugačna kakor v srednji Evropi. Angleške stranke postavljajo za volilno borbo državno-politične programe in se ne spuščajo v malenkostne in osebne volilne boje. Kandidat sam mora voditi volilno agitacijo. Tudi pri delavski stranki je tako. Le sposobni ljudje, ki dokažejo znanje in razumevanje politike, morejo postati kandidati in poslanci, ker le po temeljiti preizkušnji njih sposobnosti da stranka svoje dovoljenje. Odtod prihaja, da na Angleškem ni potreba govoriti o preživeli parlamentarni demokraciji.

Prognoze za izid angleških volitev so kaj različne. Meščanstvo je mnenja, da utegnejo konservativci ostati najmočnejša stranka, v skrajnem slučaju dobiti tudi majhno ve-

čino. Mogoče pa je tudi, da izide iz volitev kot najmočnejša delavska stranka. Vendar ne bi v tem slučaju nobena stranka sama mogla prevzeti vlade. Konservativci, ki so se za socialne in gospodarske razmere v zadnjih štirih letih, ko so bili na vladi, malo zmenili, se z vso resnostjo pripravljajo na zvezo z liberalno ali delavsko stranko, ker vedo, da njih strankina disciplina v novi zbornici ne bi bila povsem zanesljiva. — Računati imamo torej v novi angleški zbornici s kolaboracijo dveh strank. Za delavsko stranko je očitno simpatičnejša liberalna stranka s svojim liberalnejšim programom, dočim je dosedaj vladajoča konservativna stranka še nedavno imela v načrtu posebne represalije proti angleškim strokovnim organizacijam.

Najneverjetnejša bi bila kombinacija, da bi liberalci podpirali konservativce, da bi med obema strankama ni velikih bistvenih razlik. Prestiž liberalne stranke, ki je silno nezadovoljna, zahteva namreč, da se s konservativci ne druži. Vprašanje je le, v koliko se je konsolidirala buržuazija proti delavskemu pokretu, kar pa najbrže ne bo igralo vloge, ker delavska stranka se zaveda, kakšne naloge sprejme, če vzame državno krmilo v roke.

Dnevne novice.

Ministrski predsednik izjavlja. Belgrajsko »Vreme« objavlja izjavo ministrskega predsednika, ki se tiče ustave in razdelitve države na oblasti. Predsednik pravi, da njegovo potovanje po državi s temi stvarmi ni v zvezi. Vse vesti v tem smislu so domneve. Vlada ima jasno in točno načrtan program, ki ga hoče izvesti... Med naloge, ki izvirajo iz kraljevega manifesta, to vprašanje sedaj ne spada in naš tisk bi se moral baviti s pozitivnimi realnimi življenjskimi problemi naroda. Tako predsednik vlade, ki mu ne ugađa, da se javnost, zlasti časopisje, bavi z vprašanjem bodoče ureditve države. Iz tega razloga poudarja, da bi se tisk moral baviti s pozitivnimi realnimi življenjskimi problemi naroda. Ta izjava se tiče južnega tiska, ker pri nas listi o vsem tem molče, da si so to za razvoj in za sodelovanje naroda v razvoju tudi važna vprašanja.

Vihar v madžarski zbornici. Socialno-demokratski poslanec zahteva razpust navideznega parlamenta. V sredo, dne 15. maja, je bil zopet v madžarski poslanski zbornici velik vihar, kakršni se sicer tamkaj večkrat dogajajo. Na razpravi je bilo zopet vprašanje revizije trianonske mirovne pogodbe, po kateri je Ogrska izgubila najboljše pokrajine z 12 mil. prebivalcev. Pri tej debati je prišlo do silnega spopada med večino in socialnimi demokrati. Socialno-demokratski poslanec Ivan Esztergalyos je izjavil, da smatrajo tudi ogrski socialni demokrati trianonski diktat za krivičen, vendar pa, da je predpogoj za revizijo istega, predvsem potrebna notranja gospodarska ter politična preureditev. Pod viharimi protesti poslancev vladne stranke, je zahteval Esztergalyos razpust sedanjega navideznega parlamenta ter uvedbo splošne tajne volilne pravice, brez katere ni revizije mirovne pogodbe. Z ostrimi izpadi na sedanjo vlado, je zaključil Esztergalyos svoj govor v tem, ko je izjavil, da je cela Ogrska nad sedanjim fevdalnim režimom ogorčena, ki državo gospodarsko ter politično upropašča. Na Madžarskem je silno popačen volilni red, ki se opira na pismenost ter na vojaško službo in še druge »zasluge«. Pri tem je volitev v velikih mestih tajna, na deželi pa javna, da imajo grofje kontrolo. Volitve delajo politični uradniki s pomočjo žandarjev in drugih biričev. Tedaj precej po macedonsko. Ako ne bi bilo tako, bi v madžarski zbornici vel čisto drug veter.

Grški ministrski predsednik Venizelos bi rad postal diktator. Dosedanji predsednik republike Konduriotis se brani kandi-

dirati za predsednika. Venizelos pa pravi, da prevzame predsedstvo republike, če se izpremeni ustava, ki bo dajala predsedniku diktatorska pooblastila. Venizelos torej ni pravi — demokrat.

Na 12. mednarodno konferenco dela v Ženevo gredo iz naše države: za vlado dr. Šumenković in Dušan Jeremić; kot namestnik in ekspert Milan Glaser in ing. Drag. Domanjko; za delodajalce: Jurij Čurčin ter namestnik in ekspert dr. Golia Adolf; za delojemalce: Bogdan Krekić in kot ekspert dr. Živko Topalović. — Konferenca prične zborovati konec meseca, kakor smo že poročali.

Boj za Rusijo. Industrijske države napejajo svoje sile, katere bi prej sklenila z Rusijo ugodno pogodbo in utemeljila v Rusiji svojo industrijo. Ponovno so bile v Rusiji razne gospodarske delegacije iz Nemčije (se še pogaja), Francije, Anglije in Zedinjenih držav. In Macdonald je zopet napovedal, da, če zmaga pri volitvah v spodnjo zbornico delavska stranka, bo ena prvih nalog, sklenitev pogodbe z Rusijo. Zedinjene države vedo, kakšni gospodarski viri so v Rusiji, zato pošljejo meseca julija okoli sto strokovnjakov iz raznih branž v Rusijo, da sklenejo z njo gospodarsko pogodbo. Delegacije se bo baje udeležil tudi amsterdamski mednarodni tajnik trgovskih zbornic. Rusiji bo ta obisk vsekakor všeč, ker bo povzročil vsaj nekaj strahu prepčanim gospodarskim krogom drugih držav.

Pribečevič konfiniran. Listi pišejo, da je bil iz prejšnjih časov znani Svetozar Pribečevič konfiniran v Beogradu. Kakor znano, se je Pribečevič, ki je prej nekaj časa bival v Zagrebu, vrnil zadnjič spet v Beograd, kjer navadno stanuje.

Rezultat angleških volitev leta 1924. Konservativci so dobili 7.854.583 glasov in 412 mandatov; delavska stranka 5.487.620 glasov in 151 mandatov in liberalci 2.925.142 glasov in 42 mandatov. V teh štirih letih so konservativci izgubili pri dopolnilnih volitvah 15 mandatov, delavska stranka jih je pridobila 12; liberalci so pridobili 3 mandate. Pri teh volitvah je posebno važno to, da so volilke v večini. Pri zadnjih volitvah je glasovalo 16 milijonov volilcev, letos jih bo glasovalo nedvomno mnogo več, ker je volilcev skoraj 28 milijonov.

Habsburžan Fran Josip, ki biva na Madžarskem, je bil te dni v Bolgariji. Madžari sanjajo o novi antanti Madžarske, Italije in Bolgarske, eventualno tudi Turčije in so najbrže poslali takega predstavnika za posredovalca.

Zakon o elektrifikacijah se pripravlja v naši državi. Po novem zakonu bo elektrifikacija spadala v področje državne uprave. Industriji pravijo, da bi to oviralo razvoj.

Jugoslovanski ministri potujejo po inspekcijskih potovanjih ter pravijo, da je narod vsepovsod zadovoljen s sedanjim stanjem.

Ekskurzija jugoslovanske mornarice v grške vode. V znak prijateljskih odnosov med obema državama, je jugoslovanska mornarica napravila ekskurzijo v grške vode. Temu povodom so bile od grških mornariških oblasti prirejene na otoku Krfu Jugoslovanom velike svečanosti.

Vaša želja je

imeti čevlje, kateri se dobro priležejo, da so čevlji prvostne kvalitete ter po odgovarjajoči najnižji dnevni ceni

Uresničite to željo

z nakupom

KARO
ČEVLJEV

Maribor, Koroška c. 19

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

112

To ga je razjezilo tako, da je oklofutal Ivana, ki je zakrivil vso zmedo. Ivan je reagiral najprej z jasnimi solzami, nato pa hotel poprati šila in kopita ter oditi. Kdo po potem šepetalec? Mirkotu se je smilil. »Ne ibodi jezen! Leo je nervozen. Ves je že iz sebe. Preglej še žepe enkrat. Morda pa je vendarle kje. Kolikor se spomnim, si ga dal v žep, ko vsa odšla iz doma. Tople Mirkove besede so položaj rešile. Ivan je ključ našel v majhnem žepu telovnika. Hitro sta kovček odprla in Mirko ga je poprosil, da gre takoj na mesto šepetalca...

V dvorani se nihče ni zavedel za skrb, ki so se potikale ves večer za odrom. Nihče si tudi ni mogel razlagati, zakaj je bil odmor nekoliko predolg. Ko se je zastor odgrnil, ni bilo prvi trenutek videti ničesar. Šele so se je prižgala luč na odru, so zagledali pred seboj majno dijaško sobo.

Majhna dijaška soba. V ozadju postelja in omarica za knjige, nad njo ogledalo. V smeri stanskega gibanja in kovček. Na levi strani tik ob vratih druga postelja; pred njo kovček in umivalnik. Sredi sobe stoji stara, škripajoča miza s štirimi stoli. V desni steni dve okni, na stenah podobe in razpeo.

Večer je. Na mizi gorí stara, slaboosnažena petrolejka. Prvi študent (Mirko) snaži na kovčku svoje čevlje, drugi (Francček) se umiva, tretji študent (Leo), blede obraz z črnimi očesnimi jamicami, boječega pogleda in z lepimi, dolgimi lasmi, sedi na kovčku ob oknu in gleda nepremično v brezvezno noč.

Prvi Bolj ropoče z vodo, da ne bo stana slišala! Drugi: Se je bojiš, kaj ne? (Ropoče z vodo in pri tem škropi na vse strani.)

Prvi Hudč bi vedno njene pridige poslušal. (Oni go poškopni.) Tepec, škropiti pa tudi nisem rekel! (Odskoči.) Poglej, prvi čevlji se je že tako lepo svetil, zdaj pa je vso svetlobo vrgel.

Drugi: Saj si rekel, da naj ropočem. Ali sem mogoče jaz kriv, če leti voda na vse strani? Sicer pa radi oškropljenega čevlja ne boš izgubil kredita pri točajki.

Prvi: Vrag te vzemi! (Snaži dalje.) Drugi (se je umil in se briše sredi sobe, ozirajoč se na tretjega, se nasmehe): Dames ga pa ima!

Prvi: Koga? Drugi: Poglej, kako sedi tam pri oknu kakor kup nevolje.

Prvi: Pusti ga, kaj te briga! (Snaži dalje.) Drugi: Ali si ti tudi presedel tako ves večer, ko si vedel, da pride spet?

Prvi: Ne norčuj se! Drugi: Vedel bi samo rad, če si ti tudi imel tako tremo...

Prvi: Ga suni stran.) Drugi (odskoči in se smehlja. Kar se zasači krik gospodinje: Kdo zopet v sobi čevlje znaži? Vsi trije zganajo.)

Prvi odpre usta, kakor da hoče nekaj reči, drugi se nasmehe. Nato zakriči: Saj nikdo ne snaži čevljev, to se vam je samo zdelo. Tono snaži svoje hlače z novo krtačo, pa je še precej trda in zato se ravno tako sliši, kakor da bi kdo čevlje znažil. (Poslušata. Ke ni odgovora, briše drugi dalje svoje roke, prvi pa stopi k omarici in odloži čistilno orodje.)

Drugi: Ti si junak; še zaradi take malenkosti te spravi v zadrego. Lahko si predstavljam, kako tremo si imel.

Prvi: T bi se je mogoče ne bal! Še bolj kakor ta, ki je prišel iz zavoda in še spoh ni poznal ženske.

Drugi: Bal? Zakaj vraga? Če s zabava ona, bi se še jaz!

Prvi: Govoriti je lahko, v resnici pa bi bilo drugače. Le spomni se, takrat v prvih trenutkih spoznanja ti je bilo gotovo težko; sedaj, ko si že zapil svojo mladost in otroško nedolžnost —

Drugi: Sentimentalnost! Prvi: Dobro! Pa pač sentimentalnost! Toda ta, mislim, ni sentimentalni! Drugi: Norec je; zakaj se muči. Če bi bil pameten, bi

izrabljaj on njo, ne pa, da se da zapeljati; potem pa ga prevzema tako svet kes. — Gospod, odpusti mi!

Prvi: Brez moči je proti taki furiji — Drugi: To veš ti iz astne izkušnje, kaj ne? Prvi (izno odpre kovček).

Drugi (pred ogledalom): Ti, posodi mi gumb za ovrtnik, nekam sem ga založil.

Prvi: Založil, seveda! Zapil, rajši reči! Drugi: O počasi, gospod kolega, saj sva si bratca. Kaj pa moja kravata dela?

Drugi (se smehlja — oba se odpravljata). Medtem prinese gospodinja večerjo. Mlada, sočna ženska, okrog trideset let. Obleda se tesno prilaga močno razvitemu telesu. Molče in skoraj dostojanstveno stopa k mizi in položi tri krožnike z večerjo nanjo. Molk. Ko odide, se obrne drugi od ogledala.

Drugi: Dames pa se je napravila kakor kakka princesa; ti prokleta vlačigarška škrtalja! Kako je šla! (Jo oponaša.) Goska neumna!

Prvi: Molči vendar, saj te lahko sliši! Drugi: Naj sliši! (Sede k mizi na srednji stol.) No, ali ti, svetnik, me boš jedel? (Tretji se zganje, a ne pogleda proti mizi.)

Prvi (sede): Pusti ga, bo že šel! Drugi (zagleda polni krožnik tretjega): Poglej, koliko mu je danes zopet nadevala, prokleta babal! (Vstane in vrže žico proti tretjemu.) Kako da bi ne plačevali vsi enako!

Prvi: Tiho, da ne sliši! Tretji (je vstal in se obrnil proti drugemu ježno-jokavo): Ali sem jaz kriv, če je na mojem krožniku več? Povej njej!

Drugi: Kdo drugi, ko ti, ki si njena mačica. Ali misliš, da bom stradal radi tebe?

Tretji: No, da ne boš stradal. (Mu vrže par bankovcev pod nož.) Če ti je njena jed tako všeč, osoli si jo s tem! (Oba gledata začudeno.)

Drugi: Kaj pa še to? Prvi (sede vzdihajoč).

Tretji (se obrne zopet k oknu in ves trepeče od razburjenosti).

Drugi (gleda zdaj tega, zdaj onega): Kaj to pomeni? Prvi Bratec!

Drugi (sede k njemu): Kaj? Pa povej že vendar enkrat! Prvi: Ali veš, odkod je ta denar?

Konferenca Male antante se vrši te dni v Beogradu. Udeležili so se je poleg jugoslovanskega zunanjega ministra, češki in rumunski minister za zunanje zadeve in delegacija Poljske. Obravnavalo se bo baje tudi razmerje do Italije in Rusije. Sodeč po različnih izjavah vodilnih osebnosti, je stališče Male antante napram sovjetski Rusiji slej ko prej odklonilno, kar priznava tudi moskovsko časopisje. Ob tej priliki se sestane v Beogradu tudi novinarska Mala antanta, ki jo tvorijo glavni uredniki oficijelnih glasil udeleženi držav.

Češki minister dr. Beneš se je vozil minulo nedeljo skozi Maribor na konferenco Male antante v Beograd. Na mariborskem kolodvoru so ga sprejeli zastopniki naših oblasti, »češkega kluba« in Jugoslov.-Češkoslov. lige. Zanimivo je, da se vozijo češka društva, ki prihajajo v Jugoslavijo, preko Madžarske v Beograd, ker je tam vsaj dvakrat bližja pot, traja samo 18 ur, medtem ko se mora politiki dr. Beneš voziti vedno preko Maribora v Beograd, kar traja 38 ur.

Šesturni delavnik na ameriških železnicah. Voditelji velikih ameriških železničarskih strokovnih organizacij se bavijo trenutno z načrtom 6 urnega delavnika na železnicah. Napoved tega načrta je povzročila v Zedinjenih državah Severne Amerike največjo pozornost. Še pred 15 leti je postal v Zedinjenih državah 10 urni delavnik. Takrat so strokovne organizacije postavile zahtevo po uvedbi 8 urnega delavnika, čemur so se železniške družbe seveda uprle. Zato se je leta 1916. organiziral generalni štrajk, ki bi bil izbruhnil, da ni parlament na hitro roko sprejel takozvani Adamsonov zakon, s katerim se je uvedlo 8 urni delavnik. Družbe so se branile, toda izkazalo se je, da je bila zahteva po 8 urnem delavniku popolnoma upravičena, ker se je hitrost vožnje zvišala in tudi sicer je intenzivnost v delu mnogo večja kot je bila poprej. Ne dvomimo, da bodo ameriški železničarji tudi s to zahtevo podrli, kakor so stavbinski delavci podrli v New Yorku z zahtevo po uvedbi 5 dnevnega delovnega tedna. Taka zahteva bi bila povsod tam umestna, kjer vlada brezposelnost. Pa tudi drugače živi dandanes zelo mnogo postopačev brez dela in na stroške delavcev, ki se ubijajo na smrt in na življenje ter pri tem še zelo slabo živijo, med tem pa se parazit-postopač dobro redi na njih račun.

Uradnik — stroj! Neka budimpeštanska banka si je naročila uradnika-stroj, za katerega je plačala 24.000 pengov, to je 240 tisoč dinarjev. Take uradniške-stroje imajo baje že mnoge londonske banke. Strojni uradnik bo opravljal službo pisanja in skratiranja. Med uradništvom je radi tega nastal upravičen strah, da ne bi tak železen kulji polagoma živih uradnikov izpodjedel. Da, uradniki se bodo morali pravočasno organizirati, drugače bo prepozno. Kapital ne pozna nikogar, razen samega sebe.

Ljubljansko mestno kopališče na Savi. Komisija ljubljanske občine si je ogledala prostor v Mednem ob Savi ter se izrekla za to, da občina tam zgradi svoje kopališče, kar bo nedvomno občinski svet potrdil. Jeziška občina je torej zamudila lepo priliko, da dvigne tujski promet na Posavju. Medno je nekaj bolj oddaljeno od Ljubljane, a je mnogo pripravejše za kopališče.

V Rusiji uvedejo namesto nedelje praznik v sredo. Demonstracija!

Kako se Avstrija avtomobilizira. Uprava avstrijske pošte objavlja, da se je že dosedaj vršil avtomobilski (avtobusni) promet na 180 progah, v skupni dolžini 6000 km in z nad 400 avtobusi. Prevozilo se je preko tri milijone potnikov. V prvi polovici tekočega leta pa se bo število prog zvišalo na 220, s skupno dolžino preko 7000 km in število vozov bo presegalo 550. Vsa večja mesta ter kopališča in letovišča bodo prepletena z državnimi avtobusnimi progami. Poleg poštne uprave pa uvaja obenem avtomobilski promet tudi uprava zveznih železnic. Končno pa je vse polno tudi privatnih avtobusnih podjetij. Glavno pri tem pa je to, da cene niso višje kot so železniške.

Katastrofa požara v Clevelandu. V sredo je nastal požar v bolnici v Clevelandu v Severni Ameriki. Požar je imel katastrofalne posledice. Ogenj je nastal v kleti bolnice, kjer se je nahajala velika količina kemikalij, ki so jele goreti. Iz gorečih kemikalij so se razvili silni strupeni plini, ki so bili strašnejši kot požar sam, kajti osebe, ki so se skušale rešiti pred požarom, so bile od plinov zadušene. V bolnici se je

nahajalo 250 pacientov, 14 zdravnikov ter ostalo osebje. Po dosedanjih vesteh je okrog 100 oseb mrtvih, med temi skoraj vsi zdravniki. Mnogo ranjenih so prepeljali v druge bolnice, od katerih pa jih bo mogoče le malo rešiti, ker so hudo zastrupljeni. Bolnica je tekom dveh ur popolnoma pogorela.

Pouk v morali. Pred nekaj dnevi so v Genovi mladi fantiči več dam, ki so imela kratka krila, prijeli, ter označili s črnimi svinčniki na nogavicah, do kamor morajo sezati krila. V tovarni v Bresciji je tovarnar prepovedal delavkam kratka krila. V Chiggi pri Benetkah so mladeniči prisegli, da se bodo borili proti nemoralni, ker kratko okrilje moti celo v cerkvi nedolžno dušo. Nadzirali bodo žene tudi doma in nobeni ženi ne bodo dali roke, če nima rokavov. Tudi ne bodo obiskali nobenega nemoralnega lokala. Hej, to bo še komedija v Italiji!

Zločini in prestopki v naši državi. Notranje ministrstvo je izdalo pregled umorov in prestopkov v naši državi leta 1928. Po tej statistiki je bilo 919 samomorov, 82 poizkusov samomora, 575 zlohotnih ubojev, 602 slučajna uboja, 434 nasilstev, 393 ropov, 1420 požigov, 6719 nevarnih tatvin, 304 goljufije, 7 ponarejanj denarja, 26.493 drugačnih zločinov in prestopkov ter 112.512 prestopkov. — Oblasti imajo torej dovolj posla. Iz te statistike seveda ni razvidno, kje so vzroki samomorov in drugih prestopkov in prestopkov. Nedvomno je ta statistika zapleten socialni roman, ki je napisan in objavljen samo v hieroglifnih številkah, dočim ostane bridka slika zapetena v sodnijskih arhivih, zakaj lahko-mišljeni svet se zanj ne briga.

Le mirno spite, ker ŽENSKA HVALA raztaplja nesnago čez noč, a zjutraj jo odpravi SCHICHT-ovo TERPENTIN-ovo MILO. — Poglejte naš današnji oglaš!

Ježica i Ljubljansko letno kopališče na Savi

Na seji ljubljanskega občinskega sveta je nastopil proti mestnemu kopališču na Savi občinski svetovalec Ivan Hribar, ter zagovarjal kopališče na Ljubljani ali Gruberjevem kanalu. Hribarjev predlog so podpirali tudi občinski svetniki dr. Gosar, dr. Ravnihar, dr. Jerič, Jeglič, inž. Serbec in Kroma.

Večina je vsekakor mnenja, da je za mesto kopališče na Savi potrebno, ker na Ljubljani ni pripravega prostora in tudi voda ni čista. S. Likar je rekel, da je kopališče na Savi potrebno, kar dokazuje to, da si ljubljansko prebivalstvo samo poišče kopališča še bolj oddaljena, kakor je do Save na Ježici. Seveda mora občina tudi preskrbeti za cen dostop do kopališča na Savi s primerno prometno zvezo.

Pogajanja med ljubljansko občino in posestniki ob Savi ter občino Ježica se vrše že dalje časa. Prvotno so obljubili, da odstopijo svet brezplačno, drugič so zahtevali 20 Din za meter. In ko so se zedinili glede cene ter odredili komisijski ogled, pa h komisijskemu ogledu zastopnika občine sploh ni bilo. Zato je morala občina oditi v Medno, kjer je cerkvena oblast prepustila svet za kopališče.

Ježica je oddaljena komaj uro hoda od Ljubljane ter ima železniško in avtobusno zvezo. Vrhutega je Posavje na Ježici priljubljeno zletišče Ljubljančanov. Zgraditev kopališča bi osebni promet na Posavju znatno povečala, kar more biti le v interesu okoliske občine. Vsaka druga občina bi že iz gospodarskih ozirrov pospeševala namero ljubljanskega občinskega sveta in še sama prispevala k zgraditvi kopališča ali s tem, da bi odstopila brezplačno ali

pa prispevala k gradbenim stroškom. Jeziška občina je pa odganjala ljubljanske izletnike in prav nič se ne bi čudili, če bi se zgradilo kopališče kje drugje in bi Ježica ostala na cedilu. To bi se moralo vsekakor smatrati kot zanemarjanje občinskih interesov, v kolikor zadeva krivda občino, ki lahko z dobrim svetom in podporo stvar pospeši. Iz poročila v ljubljanskem občinskem svetu je razvidno, da se je občina igrala z usodo občanov, ker se še komisijskega ogleda ni udeležila.

Veseli nas, če je jeziška občina v tem oziru izpremenila svoje stališče, ker se s tem ogne veliki odgovornosti. Obenem pa povdajamo, da je občina v te svrhe dolžna storiti več v interesu tujkega prometa.

Kultura.

Heinz Lueddecke, Berlin:

Nova slovanska kultura.

Mlada založba Nolit (Beograd, Cara Uroša 15), je izdala dve izborni knjigi, in sicer: Uptona Sinclairja »Metropoli« in Andréja Baillona »O eni Mariji«. Oba pisatelja sta dovolj znana, zato ni potrebno podrobneje poročati o njunem mišljenju in delu, važneje pa je pohvaliti založbo za ti izdaji, ki naj zblizati narode. Z izdajo obeh del sta prišla v Jugoslavijo dva bistvena dokumenta modernega internacionalnega duha. Sinclairja je prevedel Bogdan Bilbija, Baillona pa Branko Filipović. Obe knjigi sta okusno opremljeni; naslovna stran je naslikal O. Bihaly po neki sliki Käthe Kollwitzove in po izbornih fotografijah ameriškega arhitekture (foto: Erich Mendelssohn). Vsaka knjiga stane broširana samo 28 Din. (O »Metropoli« Sinclairja bomo prinesli prihodnjik nekoliko obširnejše poročilo. — Op. prevajalca.)

»Nova literatura«, mlada, zelo bojevitá revija — izdaja jo založba Nolit — je izdala marca izborna urejeno številko o Ameriki. Izmed velikih ameriških socialnih pisateljev so poslali zanj originalne prispevke Sinclair, Dreiser, London in Menck. Eseji o mladi ameriški literaturi in dobre slike ponazarjajo pregled o kulturnih strujah onstran oceana. — Aprilska številka bi morala biti posvečena Nemčiji; vsebovala bi originalne prispevke Becherja, Mehringa, Tucholskega i. dr. Ta številka pa je bila radi članka svetovnoznane seksualnega patologa dr. Magnusa Hirschfelda zaplenjena.

Berlinska revija »Sturm« se zopet peča z mladimi slovenskimi umetniki. Dvojna številka za februar in marec je prinesla starejši linolej Ivana Čarga in dve sliki Avgusta Černigoja.

Silen primer modernega in socialnega književnega mišljenja v Bolgariji je zbirka novel in skic (»Straža«), ki jo je napisal pesnik Jasen Valkovski. Knjigo je bolgarska policija zaplenila, je pa našla v tujini mnogo priznanja. Valkovski ima silne stilistične sposobnosti. Njegov slog je zelo ekspresiven in slikovit, vendar pa, žal, rad pretirava in zaide čisto v maniro; tega se bo moral mladi pesnik čuvati, če hoče, da bo izpolnil velike upe, ki jih je vzbudil z gorenjim delom.

Iz novejših ruske proze so izšle v nemščini tri knjige, ki podajajo prav dober pregled o njej. Založba Malik je izdala zbirko »Trideset pripovednikov nove Rusije«. — Knjiga nam podaja s 30 novelami na 600 straneh in s kratkimi biografskimi podatki literarni pregled »desetih let, ki so zabrisali tisočletje«. — Tudi znana, ljudska založba Philipp Reclam ml. iz Lipskega je izdala priporočljivo antologijo modernih ruskih pripovednikov z naslovom: »Boljševiki, resne in vesele zgodbe iz sovjetske Rusije.« Predgovor je napisal A. Wasserbauer (Dunaj) in se odlikuje po politični nevtralnosti. — Pet novel iz nove Rusije je zbrala tudi Nova nemška založba (der neue deutsche Verlag) v Berlinu v zbirki »Transvaal«. — Zbirko je sestavil Erwin Honig, ki je napisal, zanjo tudi kratak, a zelo poučen uvod.

S kulturo, politično upravo in gospodarskim življenjem Ukrajine, druge največje sovjetske države, se peča neka zname-

nita berlinska revija, ki jo izdaja Erich Baron. Veščaki poročajo v tej številki o industriji, poljedelstvu, politiki, literaturi, slikarstvu, kinu, radiu in šolstvu te dežele. Novi duh je prišel v to, nekdanjo zaostalo deželo: iz revije, ki jo izdaja Erich Baron, ga spoznavamo.

Končno naj opozorimo še na novo delo češkega delavskega pesnika F. C. Weisskopfa z naslovom »Kdor nima izbire, mora trpeti«. To delo zasluži radi odkrite in hrabre izpovedi mišljenja in radi ljudsko enostavnega, a vendar originalnega sloga največjo pozornost. (V nemščini izdala založba Malik, Berlin, 1929.)

Maribor.

Češki koncert v Mariboru. Prihodnja sredo, dne 29. maja t. l. priredi v Mariboru v dvorani pivovarne »Union« velik pevski koncert odlično češko pevsko društvo »Hlahol Vinohradsky« iz Prahe, ki se nahaja na turneji po Jugoslaviji.

Razglas. Mestni občinski svet mariborski je na svoji seji dne 21. marca 1929 sklenil povišanje pristojbine za priklon na cestni kanal od dosedanjih Din 50, 45 in 40 na Din 130, 110 in 66. — Ker gre v tem slučaju za povišanje pristojbine, ki je bila določena z zakonom od 27. maja 1896 in in spremenjena po naredbi Velikega župana mariborske oblasti dne 28. januarja 1924 (Ur. l. štev. 9-1924 — štev. 37.632 ex 1923), je potrebno, da se sklep o povišanju predloži v potrditve Velikemu županu mariborske oblasti. — V ta namen sklicujem v smislu § 78 občinskega reda za mesto Maribor vse v stalnem volilnem imeniku vpisane volilce k zborovanju, ki se vrši dne 23. maja 1929 od 9. do 11. ure v mestni posvetovalnici, pri katerem se bo glasovalo, se li naj predloži ta sklep Velikemu županu v potrdilo ali ne in kjer bo navesti vse eventualne ugovore. Glasovalo se bo z »da« ali »ne« ter podpisuje sestavljeni zapisnik vsi došli volilni upravičenci. Neudeležence se smatra zadovoljnim s sklepom mestnega občinskega sveta. Sklep o povišanju je na ogled pri mestnem gradbenem uradu do 9. ure dne 23. maja 1929, do 11. ure pa v mestni posvetovalnici.

Študenti pri Mariboru.

Študenti pri Mariboru. Velika tombola. Delavska telovadna enota »Svoboda« v Studencih priredi dne 4. avgusta prvo tombolo. Prosimo vse korporacije, da na isti dan ne prirede kaj sličnega.

Nace Mihevc:

Če licejke politizirajo.

Moj prijatelj Progar stanuje v predmestju, kjer ima svojo hišo in družino. Večkrat na leto ga obiščem. Jako zabavno je pri Progarjevih; najbrže še kdo drugi misli tako, zakaj, kadarkoli pridem k njemu, vselej najdem koga na obisku.

Blaž Progar je moj stari prijatelj. Ne zato, ker je res že v letih, pač pa, ker se zaokroženo število let že pozna. Fantovala sicer nisva skupaj, le ženila sva se pri istem dekletu. Kapituliral sem jaz, on se je pa oženil. Zato me še za botra svojim otrokom ni prosil.

Prijateljstva mi ni odpovedal, ker se tudi on ni poročil s tisto, za katero sva skupno tekmovala. Toda, to je bilo že davno. Danes imava že oba sive lase in ne govoriva nikoli o tem.

Kakor sem že omenil, Progarja večkrat obiščem, ob lepem vremenu sem ob nedeljah njegov stalni gost. Hodim k njemu, da se pošteno razgovorim in se nekoliko pomladim v družbi njegove 16 letne hčerke Berte in njenih dveh prijateljic Majde in Urške. Berta mi pravi striček, onidve pa gospod Nace. Berti sem nosil bonbone in pomaranče, onima

dvema pa nič; zato sem Berti striček, onima dvema pa le gospod Nace.

Majda in Urška sta prav pogosto na obisku pri Berti, kadar pride k Progarjevim. Včasih bi raje, da bi ju ne bilo, ker imata znano žensko slabost, da se vtikata v pogovor, ki ga imava s prijateljem Progarjem. In še Berto zapeljeta, tako, da midva s starim redko prideva do besede. Zadnjič n. pr. sva s Progarjem načela aktualno vprašanje o obnovenosti papeževе države.

»Sv. očetu se torej odpirajo vrata vatikanskega jetništva in...« Mislite, da sem utegnil nadaljevati? Prva vstane Majda in prične razlagati:

»Gospod Nace, ste mu nevoščljivi, mu ne privoščite, a? Gospod Marko, naš katehet na liceju, tudi pravijo, da je veliko takih, ki sv. očetu ne privoščijo svobode.«

»Nisem nič rekel, Majda,« sem se poizkušal braniti. »Naj jo ima, svobodo in avtomobil in aeroplan in bicikelj in kar hoče! Saj je Kristusov namestnik.«

Pa me uščipne Berta:

»Striček, ali se je Jezus vozil na biciklu, na avtomobilu ali z aeroplanom?«

»Norica, vsaj tega takrat niti poznali niso,« jo zavrnem.

»Ampak Kristus je bil oblečen v preprosto, platneno haljo in bos je hodil ter oznanjal svoje kraljestvo ljubezni na zemlji. V znamenju uboštva je učil ljudi krotosti, ponižno-

sti in skromnosti ter vedno naglašal, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. Ni hrepenel po zemeljski državi, zakaj, s svojo ljubeznijo in naukom je objemal ves svet, vse človeštvo. Z nikomer ni sklepal pogodb, nobenih paktov ni podpisoval s posvetnjaki, samo naročil je ljudem, kaj morajo storiti, če hočejo, da bodo zveličani. Imenoval se je kralja izvoljenega ljudstva, izvoljeno ljudstvo pa ga je zato pribilo na križ, ker so judovski magnetje mislili, da jim hoče izviti iz rok posvetno oblast. Papež, njegov zemeljski namestnik, pa se poteguje za ugled in moč posvetnega vladarja ter se v ta namen sporazumeva z mogotci, ki so po svojem dejanju in nehanju ter mišljenju tako oddaljeni od Kristusovih načel, kakor je oddaljena zemlja od solnca. Jaz tega ne razumem.« Kar osupel sem, ko je Berta razložila svoje mišljenje.

»Berta, Berta, spomni se besed gospoda Marka, našega kateheta!« opominja Urška. »Ali nam niso razložili, da je obnovev vatikanske države poravnava krivice, ki se je nad 70 let godila poglavarju katoliške cerkve? Ali nam gospod Marko niso povedali, da pomeni konec papeževеga jetništva spravo sv. cerkve z Italijo, ki je po svojih modrih državnikih prišla do spoznanja, da je treba dati Bogu, kar je božjega in papežu, kar je papeževеga?«

»Tako je!« pritrdi Majda.

»Gospod Marko razlaga to za deva po svoje, meni pa jo je razložil Rudi, ki hodi na univerzo, zopet drugače.«

»Oho, kakšen Rudi?« vpade Progar.

»Berta, kratkokrila licejka, zardi in uvidi, da se je prenačljila. Nehote je izdala svojo skrivnost. A prisotnosti duha le ni izgubila:

»E, da, moj znanec Rudi, ki mi popravlja naloge. Ta je rekel, da se nikakor ne strinja s Kristusovim naukom ves sijaj in posvetna oblast, ki jo imajo papeži. Jščite najprej božje kraljestvo, vse drugo vam bo navrženo, je pisano. Naš odrešenik ni imel nobene garde, dvanajst apostolov ga je spremljalo na njegovih potih in vsi so bili brez orožja. Ko je Zveličarju v getzemanskem vrtu hotel priskočiti na pomoč Peter, ga je njegov učenik zavrnil in poučil, da se mora izvršiti božja volja. Ptice imajo svoja gnezda, lisice svoje brloge, sin človekov pa nima, kamor bi položil svojo glavo, je potožil ob neki priliki Kristus. Ker je bil vseveden, je tedaj nedvomno mislil na svoje naslednike, ki bodo nosili z dragimi kamni posute tiare, ukazovali zemeljskim kraljem, sedeli na pozlačenih prestolih, bivali v palačah in zbirali ogromno imetje in kupčevali z njegovim naukom.«

»Berta, dovolj, dovolj, to je bogokletno!« svari Urška vsa preplašena.

»In še nekaj mi je povedal Rudi,« skrivnostno nadaljuje Berta.

»Pakt med Vatikanom in Rimom je dalekosežna poteza signora Mus-

solinija, ki si je s tem močno utrdil svoj položaj, zagotovil sedanjim razmeram v zedinjeni Italiji obstoj in pridobil Italiji zanesljivega zaveznika pri glasovanjih za mednarodne politične pogodbe, ali pa proti njim. Kako bo treba glasovati, sicer ne bo odločeval papež, ampak nekdo drugi. Vpliv cerkvenega poglavarja na katoliške države ni majhen; ta okolnost je pa vsaj toliko vredna, kolikor je Italija vrnila papežu pravico.«

»Vidiš, Progar,« dostavim, »tako bi se niti midva ne bila pogovorila. Škoda, da Berta ni fant. Se škof bi postal iz nje,« sem dejal.

»Oh, ne škof, ne; rajši Mussolini!« je vzdihnila in se pomenljivo ozrla po meni.

Vse tri so odšle v drugo sobo in slišal sem še te-le besede, ki jih je Urška napol glasno rekla Berti:

»Berta, tvoj Rudi te je popolnoma prepojil s svojimi socijalističnimi nazori. Sedaj vem, zakaj se katehet tako boji zate.«

Berta: »No, tudi moj Rudi to ve, samo, da si katehetovo »bojazen« zame razlaga nekoliko drugače nego ti, Urška!«

»Oho!« sta hkrati vzkliknili obe prijateljici.

Berta: »Ha-ha-ha! Bo že tako, dragi moji!«

Urška: »Ne, ne, naš katehet je preveč pobožen za kaj takega!«

»Ampak mlad je in lepe oči ima kot sv. Izidor,« je pripomnila Berta.

Vse tri zapojejo: Izidor je kravce pasel...

Take so te neugnanke!

Kovinarji na Teznu in Mariboru.

Tajništvo posluje na Ruški cesti
štev. 5 vsako nedeljo od 9. do
12. ure dopoldne in vsako sredo
od 18. do 20. ure zvečer. Člani
dobe istotam vse informacije.

Eksportna hiša

„LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta

Najcenejši nakup galanterije, vezenine,
otroških igrač ter pletenine domačega izdelka:

otroške nogavice	od Din 5.—	naprej
damske	„ „ 7.—	„
moške nog. (sokni)	„ „ 6.—	„
vezenine	„ „ 1.—	„
čipke	„ „ 1.—	„

Pleteni telovniki z rokavi, puloverji, cele obleke, perilo za dame in gospode, opreme za novorojenčke lastnega izdelka. Nadalje nudim: kravate, samoveznice, svilene trake, gumbe, sploh vse potrebščine za šivilje in krojače po brezkonkurenčnih cenah

**Nabirajte
nove
naročnike**

Sodružice in sodruzi!

Kupujte samo pri
tvrdkah, ki ogla-
sujejo v »Delav-
ski Politiki!« ...

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

MALA NAZNANILA.

I^a gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki
širini dobavlja in ima v zalogi po
najnižji dnevni ceni Ivan Kravos,
Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Produktivna zadruga mizarjskih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.
Maribor, Vetrinjska ulica 18.
Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva
od navadne do najfinije izdelave,
iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po
znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno
telo garancije. **Samo pri Produktivni za-**
drugi mizarjskih mojstrov, Maribor,
Vetrinjska ulica 18.

Tvornica šampiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in
pisalnih strojev, gramofonov, otroških
vozičkov, dvokoles in motorjev, emaj-
liranje in poniklanje. Shranjevanje
dvokoles in motornih koles čez zi-
mo, vse to nudi in izdeluje mehanična
delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in
aparatur, novo ovijanje sežganih elektro-
motorjev, dynamo-strojev, transformatorjev
itd. Lastna preizkuševalnica, točna in ku-
lantna postrežba, zmerne cene, nakup in
prodaja porabljenih motorjev in dynamo-
strojev.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od
1. aprila do 30. septembra naroči ali pa
obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po
svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh
knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in
sicer: Radioexperimente, Mk 3,80; Radio-
technisches Lexikon, Mk 3,60; Wo steckt
der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se
še danes! Samo oni abonenti imajo pravico
do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV.
in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Kovčki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice,
gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in
po najnižji ceni pri Ivan Kravos,
Maribor, Aleksandrova cesta 13.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delav-
cem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz
Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na **zavarovalno znamko D. P.**